

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
NIILA JÄÄSKINENA
přednesené dne 18. června 2013¹

Spojené věci C-241/12 a C-242/12

Shell Nederland Verkoopmaatschappij BV a Belgian Shell

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Rechtbank te Rotterdam (Nizozemsko)]

„Životní prostředí — Nařízení (EHS) č. 259/93 o dozoru nad přepravou odpadů a o její kontrole — Směrnice 2006/12/ES o odpadech — Pojem ‚odpad‘ — Výrobek neodpovídající normě v důsledku náhodného znečištění“

I – Úvod

1. Jádrem projednávané věci je otázka, zda společnost Shell Nederland Verkoopmaatschappij BV a společnost Belgian Shell (společně dále jen „Shell“) přepravovaly odpad tím, že na jednu ze svých provozoven v Nizozemsku dopravily více než 333 000 kg ropného produktu vráceného kupujícím v Belgii. Kupující tento ropný produkt nemohl skladovat nebo si jej ponechat, neboť tento produkt měl nesprávné složení náhodně způsobené při jeho nakládání u první přepravy z Nizozemska do Belgie. Rozhodnutí, zda je tento ropný produkt „odpadem“, je v podstatě jedinou otázkou, k níž předkládající soud požádal Soudní dvůr o stanovisko v rámci trestního řízení vedeného proti společností Shell pro nesplnění formálních podmínek stanovených unijním a nizozemským právem upravujícím přepravu odpadů².

2. Článek 3 odst. 1 nařízení Rady (EHS) č. 259/93 ze dne 1. února 1993 o dozoru nad přepravou odpadů v rámci Evropského společenství, do něj a z něj a o její kontrole³ stanoví povinnost učinit před provedením přepravy oznámení příslušnému orgánu přijímajícího státu, zatímco čl. 5 odst. 1 nařízení č. 259/93 zakazuje provést přepravu bez povolení. Na obě tyto povinnosti se vztahuje zásada obezřetnosti stanovená v čl. 191 odst. 2 SFEU⁴ a je nesporné, že společnosti Shell přepravu ropného produktu neoznámily příslušným orgánům ani pro ni neměly povolení.

1 — Původní jazyk: angličtina.

2 — Samostatná řízení vedená před Rechtbank te Rotterdam proti společnosti Shell Nederland Verkoopmaatschappij BV a společnosti Belgian Shell BV byla spojena usnesením Soudního dvora ze dne 2. července 2012.

3 — Úř. věst. L 30, s. 1; Zvl. vyd. 15/02, s. 176, v platném znění, v rozsahu, v němž se na projednávanou věc vztahuje rozhodnutí Komise 1999/816/EHS ze dne 24. listopadu 1999, kterým se v souladu s čl. 16 odst. 1 a čl. 42 odst. 3 přizpůsobují přílohy II, III, IV a V nařízení Rady (EHS) č. 259/93 o dozoru nad přepravou odpadů v rámci Evropského společenství, do něj a z něj a o její kontrole (Úř. věst. L 316, s. 45; Zvl. vyd. 15/04, s. 338). Na základě článku 61 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1013/2006 ze dne 14. června 2006 o přepravě odpadů (Úř. věst. L 190, s. 1) bylo nařízení č. 259/93 zrušeno s účinkem od 12. července 2007. Vzhledem k tomu, že období dotčené v projednávané věci spadá do září 2006, použije se z časového hlediska nařízení č. 259/93.

4 — Nicméně ustanovení Smlouvy upravující zásadu obezřetnosti, jež je z časového hlediska použitelné na projednávanou věc, je čl. 174 odst. 2 ES.

II – Právní rámec

3. Právní rámec relevantní pro projednávaný spor popisuje souvislost mezi definicí odpadu uvedenou ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2006/12/ES ze dne 5. dubna 2006 o odpadech (vstoupila v platnost dne 17. května 2006)⁵ a povinnostmi zakotvenými v nařízení č. 259/93. Tento právní rámec je následující.

A – Nařízení č. 259/93

4. Šestý, devátý a osmnáctý bod odůvodnění nařízení č. 259/93 stanoví:

„(6) vzhledem k tomu, že je důležité uspořádat dozor nad přepravou odpadů a její kontrolu způsobem, který zohlední nutnost uchovávání, ochrany a zlepšování kvality životního prostředí;

[...]

(9) vzhledem k tomu, že přeprava odpadů musí být předem oznámena příslušným orgánům tak, aby byly přesně informovány zejména o typu, pohybu a odstraňování nebo využívání odpadu, a mohly tak přijmout všechna nezbytná opatření pro ochranu lidského zdraví a životního prostředí, včetně možnosti vznést odůvodněné námitky vůči přepravě;

[...]

(18) vzhledem k tomu, že v případě nedovolené přepravy musí osoba, jejíž činnost je příčinou takové přepravy, tyto odpady vzít zpět a/nebo je odstranit nebo využít způsobem šetrným k životnímu prostředí; že pokud tak neučiní, musí příslušné orgány odesílající nebo přijímající země vhodným způsobem zasáhnout“.

5. Článek 2 písm. a) bod i) a písm. k) nařízení č. 259/93 stanoví:

„Pro účely tohoto nařízení se:

a) ‚odpad‘ definuje v čl. 1 písm. a) směrnice 75/442/EHS;

[...]

i) ‚odstraňování odpadu‘ definuje v čl. 1 písm. e) směrnice 75/442/EHS;

[...]

k) ‚využití‘ definuje čl. 1 písm. f) směrnice 75/442/EHS;

[...]“⁶.

5 — Úř. věst. L 114, s. 9. Viz článek 21. Legislativní historie definice přepravy odpadů a její kontroly je následující. Článek 1 směrnice Rady 75/442/EHS ze dne 15. července 1975 o odpadech (Úř. věst. L 194, s. 39; Zvl. vyd. 15/01, s. 23) obsahoval definici odpadu, ve které se ohledně povinnosti odstranit odpad odkazovalo na vnitrostátní právo. Na úrovni Společenství byla definice odpadu zavedena směrnicí Rady 91/156/ES ze dne 18. března 1991, kterou se mění směrnice 75/442 (Úř. věst. L 78, s. 32; Zvl. vyd. 15/02, s. 3), a poté byla obsažena v čl. 1 odst. 1 směrnice 2006/12 (Úř. věst. L 114 s. 9) (uvedený v bodě 11 tohoto stanoviska). Tato definice odpadu je z časového hlediska použitelná na nařízení č. 259/93 a v projednávané věci. Nicméně, směrnice 2006/12 byla s účinkem od 12. prosince 2010 zrušena článkem 41 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/98/ES ze dne 19. listopadu 2008 o odpadech a o zrušení některých směrnic (Úř. věst. L 312, s. 3).

6 — K definicím odpadu, odstraňování odpadu a využití použitelným z časového hlediska však viz poznámku pod čarou 5.

6. Hlava II nařízení č. 259/93, nadepsaná „Přeprava odpadů mezi členskými státy“, obsahuje kapitolu A, nadepsanou „Odpady určené k odstranění“. Článek 3 odst. 1 nařízení č. 259/93 obsažený v této kapitole stanoví:

„Zamýšlí-li oznamovatel přepravit odpad k odstranění z jednoho členského státu do jiného členského státu a/nebo provést tranzit přes jeden nebo více členských států, aniž je dotčena platnost čl. 25 odst. 2 a čl. 26 odst. 2, oznámí to příslušnému orgánu přijímajícího státu a kopii tohoto oznámení zašle příslušným orgánům odesílajícího státu, příslušnému orgánu pro tranzit a příjemci.“

7. Článek 5 odst. 1 nařízení č. 259/93 stanoví:

„Přeprava může být provedena teprve poté, kdy oznamovatel obdrží povolení od příslušného orgánu pro příjem.“

8. Kapitola B obsažená v hlavě II je nadepsána „Odpady určené k využití“. Článek 6 odst. 1 nařízení č. 259/93 stanoví:

„1. Chce-li oznamovatel zaslat odpad určený k využití, který je uveden v příloze III, z jednoho členského státu do jiného členského státu anebo zaslat tento odpad tranzitem přes jeden nebo více členských států, vyrozumí oznámením příslušný orgán pro příjem a kopie tohoto oznámení zašle příslušným orgánům pro odesílání a pro tranzit, jakož i příjemci, aniž je dotčen čl. 25 odst. 2 a čl. 26 odst. 2.“

9. Článek 26 stanoví:

„1. Jakákoli přeprava odpadu provedená:

- a) bez oznámení všem dotčeným příslušným orgánům podle ustanovení tohoto nařízení nebo
- b) bez souhlasu dotčených příslušných orgánů podle ustanovení tohoto nařízení nebo

[...]

se považuje za nedovolenou přepravu.

[...]

5. Členské státy přijmou odpovídající právní opatření k zákazu a potrestání nedovolené přepravy odpadů.“

B – *Směrnice 2006/12*

10. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/12 vstoupila v platnost dne 17. května 2006. Body 2, 3 a 4 odůvodnění této směrnice stanoví:

- „(2) Základním účelem všech předpisů týkajících se nakládání s odpady musí být ochrana lidského zdraví a životního prostředí před škodlivými vlivy sběru, přepravy, zpracování, skladování a skládkování odpadů.
- (3) Ke zvýšení účinnosti nakládání s odpady ve Společenství je zapotřebí jednotná terminologie a definice odpadů.

(4) Na movitý majetek, kterého se majitel zbavuje nebo má v úmyslu se zbavit nebo se od něho vyžaduje, aby se ho zbavil, je třeba s výhradou některých výjimek uplatnit účinné a důsledné předpisy o odstraňování a využití odpadů.“

11. Článek 1 odst. 1 směrnice 2006/12 stanoví:

„Pro účely této směrnice se rozumí:

- a) ‚odpadem‘ jakákoli látka nebo předmět spadající do kategorií uvedených v příloze I, kterých se držitel zbavuje nebo má v úmyslu se zbavit nebo se od něho požaduje, aby se jich zbavil;
 - b) ‚původcem‘ kdokoli, jehož činností vzniká odpad („prvotní původce“), nebo kdokoli, kdo provádí předzpracování, směšování nebo jiné činnosti, jejichž výsledkem je změna charakteru nebo složení odpadů;
 - c) ‚držitelem‘ původce odpadu nebo fyzická nebo právnická osoba, která má odpad ve svém držení;
- [...]
- e) ‚odstraňováním‘ kterýkoli z postupů uvedených v příloze II A;
 - f) ‚využitím‘ kterýkoli z postupů uvedených v příloze II B;
- [...]“

12. Článek 20 směrnice 2006/12 stanoví:

„Směrnice 75/442/EHS se zrušuje, aniž jsou dotčeny povinnosti členských států týkající se lhůt pro provedení uvedených směrnic ve vnitrostátním právu stanovených v části B přílohy III.

Odkazy na zrušenou směrnici se považují za odkazy na tuto směrnici v souladu se srovnávací tabulkou obsaženou v příloze IV.“⁷

III – Spor v původním řízení a předběžné otázky

13. Společnost Shell dne 3. září 2006 naložila na loď tzv. Ultra Light Sulphur Diesel (ULSD) a přepravila jej k belgickému zákazníkovi (Gebr. Carens B. V. B. A., dále jen „Carens“). V době nakládání lodi nebyly nádrže zcela prázdné, v důsledku čehož došlo ke smísení ULSD s methylterc.butyletherem (MTBE).

14. V důsledku tohoto smísení ULSD neodpovídal sjednaným zvláštním charakteristikám produktu a nemohl být společností Carens použit k původně zamýšlenému účelu, tj. k prodeji jako motorové nafty u čerpacích stanic. Bod vzplanutí směsi byl pro tento účel příliš nízký. Kromě toho podle povolení orgánu ochrany životního prostředí nesměla společnost Carens směs s tak nízkým bodem vzplanutí skladovat. Skutečnost, že došlo ke smísení ULSD a MTBE byla zjištěna až po dodání zásilky společností Carens v Belgii. Podle písemného vyjádření Komise přepravila společnost Shell mezi 20. a 22. zářím 2006 dodávku zpět do Nizozemska a nechala jí smíchat, aby novou směs prodala jako palivo. Jak bylo uvedeno výše, společnost Shell před tím, než přepravila zásilku zpět, nečinila oznámení podle nařízení č. 259/93 ani nepožádala o povolení.

7 — Článek 2 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1013/2006 ze dne 14. června 2006 o přepravě odpadů stanoví, že se „odpad“ definuje v čl. 1 odst. 1 písm. a) směrnice 2006/12. Jak je vysvětleno v poznámce pod čarou 5, v projednávané věci se z časového hlediska použije pouze nařízení č. 259/93, nikoliv nařízení č. 1013/2006.

15. Proti společnosti Shell bylo zahájeno trestní řízení před Rechtbank Rotterdam. Podle státního zástupce se ve dnech 20. až 22. září 2006, nebo přibližně v této době, v Barendrechtu nebo Rotterdamu, v každém případě v Nizozemsku, a v každém případě na území Evropské unie, společnost Shell dopustila jednání uvedeného v čl. 26 odst. 1 nařízení č. 259/93 tím, že z Belgie do Nizozemska přepravila na tankeru „Nimitz“ odpad, a to (přibližně 333276 kg) plynového oleje nebo motorové nafty znečištěné MTBE, v každém případě odpad z olejů a v každém případě odpad uvedený pod kódem AC 030 v příloze III nařízení č. 259/93. Tato přeprava se uskutečnila bez oznámení příslušným orgánům nebo bez jejich souhlasu požadovaného nařízením č. 259/93.

16. S ohledem na výše uvedené položil Rechtbank Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Je třeba považovat zásilku motorové nafty za odpad ve smyslu [nařízení č. 259/931 a nařízení č. 1013/2006], pokud:
- a) zásilka sestává z paliva Ultra Light Sulphur Diesel, jež bylo neúmyslně smíseno s methylterc.butyletherem;
 - b) po dodání zásilky kupujícímu je zjištěno, že – z důvodu tohoto smísení – zásilka nesplňuje zvláštní charakteristiky sjednané mezi kupujícím a prodávajícím, a je tudíž ‚off-spec‘ [neodpovídá normě];
 - c) prodávající zásilku – po reklamaci kupujícího – v souladu s kupní smlouvou převzal zpět a vrátil kupní cenu;
 - d) prodávající má v úmyslu zásilku – případně po smísení s jiným výrobkem – znovu uvést na trh?
- 2) V případě kladné odpovědi na otázku 1:
- a) je možné na základě výše uvedených skutkových okolností určit okamžik, od kterého tomu tak je;
 - b) mění se povaha zásilky kdykoli mezi dodáním kupujícímu a novým smísením prodávajícím, nebo jeho jménem, ve výrobek, který není odpadem, a pokud ano, kdy?
- 3) Má pro odpověď na otázku 1 význam:
- a) zda zásilka mohla být použita jako palivo stejným způsobem jako čistý ULSD, ale vzhledem ke svému nižšímu bodu vzplanutí již nesplňovala (bezpečnostní) požadavky;
 - b) zda vzhledem k novému složení nesměl kupující podle povolení orgánu ochrany životního prostředí zásilku skladovat;
 - c) zda kupující nemohl zásilku použít k zamýšlenému účelu, konkrétně k prodeji motorové nafty u čerpacích stanic;
 - d) zda kupující měl, či neměl, v úmyslu vrátit zásilku prodávajícímu na základě kupní smlouvy;
 - e) zda měl prodávající skutečně v úmyslu převzít zásilku zpět za účelem jejího zpracování smísením a opětovného uvedení na trh;
 - f) zda je, či není, možné zásilku uvést do původně zamýšleného stavu nebo zpracovat na výrobek, který může být prodán za cenu blízkou se tržní hodnotě původní zásilky ULSD;

- g) zda toto uvedení do původního stavu nebo zpracování představuje obvyklý výrobní postup;
- h) zda je tržní hodnota zásilky ve stavu, ve kterém se nachází v okamžiku zpětného převzetí prodávajícím, (téměř) totožná s cenou výrobku, který má sjednané zvláštní charakteristiky;
- i) zda zpět převzatou zásilku, ve stavu ve kterém se nachází v okamžiku zpětvzetí, lze bez zpracování znovu uvést na trh;
- j) zda obchodování s takovými výrobky, jako je zásilka, je běžné a v obchodním styku není považováno za obchodování s odpady?“

17. Písemná vyjádření předložily společnost Shell, nizozemská vláda a Komise. Všechny tyto zúčastněné byly zastoupeny na jednání, které se konalo dne 6. března 2013.

IV – Analýza

A – Poznámky k pojmu „odpad“

18. Domnívám se, že právní předpisy a relevantní judikatura v podstatě poskytují jasnou odpověď na otázky obsažené v předkládacím rozhodnutí, i přes délku těchto předběžných otázek. Podstatou problému je, že společnost Shell neoznámila přepravu ropného produktu a nezajistila si povolení, ačkoliv došlo k jeho znečištění neúmyslně.

19. Směs přepravovaná společností Shell z Belgie do Nizozemska může spadat do několika kategorií uvedených v příloze I směrnice 2006/12/ES, jako například Q2 „Výrobky neodpovídající normě“, Q4 „Látky náhodně rozsypané, ztracené nebo znehodnocené nehodou, včetně všech látek, vybavení atd. znečištěných v důsledku uvedené nehody“ nebo Q12 „Kontaminované látky (např. oleje znečištěné PCB atd.)“⁸.

20. Žádný z těchto faktorů není sám o sobě rozhodující, neboť seznam kategorií odpadů uvedený v příloze I směrnice 2006/12 není vyčerpávající. Podle bodu Q16 zahrnuje „veškeré látky nebo produkty neobsažené ve výše uvedených kategoriích“. Kromě toho má seznam pouze orientační povahu, jelikož kvalifikace jako odpad vyplývá především z chování držitele a z významu výrazu „zbavit se“⁹.

21. Jedná se však o faktory podporující názor, že látka dotčená v projednávané věci je odpadem. To platí od okamžiku, kdy byl ULSD náhodně znečištěn MTBE, až do chvíle, kdy byl smíchán do nové směsi, jinými slovy byl využit¹⁰.

22. Tvrzení společnosti Shell jsou založena na následujících argumentech. Tvrdí, že takové „off-spec“ výrobky, jako je dotčené znečištěné palivo, nemohou být odpadem, a pokud by byly, bylo by nevyhnutelným následkem nepřiměřené narušení obchodu; že palivo bylo vráceno obžalované na základě povinností uložených smlouvou s kupujícím v Belgii, a nikoli proto, že mělo vlastnosti jako „odpad“; že palivo mělo i nadále hospodářskou hodnotu, tudíž nemohlo být považováno za odpad; že

8 — Podle vyjádření Komise kód AC 030 (odpadní oleje nevhodné k původně zamýšlenému použití) v příloze III nařízení č. 259/93, uvedený v obvinění proti obžalované, nelze použít, neboť dotčená nafta nebyla použita ani obžalovanou, ani kupující. Podle Komise se tato kategorie týká zbytků již použité nafty.

9 — Rozsudek ze dne 24. června 2008, Commune de Mesquer (C-188/07, Sb. rozh. s. I-4501).

10 — Nicméně ani skutečnost, že odpad byl úplně využit, nemusí znamenat, že výrobek přestává být odpadem. Lze ho stále pokládat za odpad, jestliže se ho držitel zbavuje nebo má v úmyslu se ho zbavit nebo se od něho požaduje, aby se ho zbavil. Rozsudek ze dne 7. března 2013, Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen liikenne ja infrastruktuuri -vastualue v. Lapin luonnonsuojelupiiri ry (C-358/11, bod 57 a citovaná judikatura).

společnost Shell měla v úmyslu výrobek znovu prodat v okamžiku jeho zpětného převzetí v Belgii (buď po jeho novém smíchání, nebo ve stavu, ve kterém byl přepraven z Belgie) a že další prodej tohoto druhu výrobku je v rámci obchodování s ropou běžný; že kupující v Belgii tím, že palivo vrátil, neměl v úmyslu jej odstranit a že v okamžiku, kdy bylo palivo vráceno do Nizozemska, přestalo být odpadem.

23. Domnívám se, že žádný z uvedených argumentů nenachází oporu v judikatuře Soudního dvora týkající se pojmu „odstraňování odpadů“.

24. Uvedené argumenty rovněž nejsou přímo relevantní v klíčových otázkách, které vyvstaly v projednávané věci, jež se týká určení i) zda společnost Shell byla „držitelem“ odpadů ve smyslu čl. 1 písm. c) směrnice 2006/12, a to buď jako „původce“, nebo jako právnická osoba, která má odpad ve svém držení, a ii) zda znečištěné palivo bylo „odpadem“ ve smyslu čl. 1 písm. a) směrnice 2006/12, neboť se jednalo o látku nebo předmět spadající do kategorií uvedených v příloze I, kterých se držitel zbavuje nebo má v úmyslu se zbavit nebo se od něho požaduje, aby se jich zbavil.

25. Navíc se na rozdíl od tvrzení uvedených společnostmi Shell domnívám, že Soudní dvůr by neměl přihlížet k hypotézám, jež neodpovídají skutkovým okolnostem popsáním v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce. Mám na mysli tvrzení společnosti Shell, že znala složení směsi paliva a věděla o možnosti jejího dalšího prodeje bez smíchání před tím, než náklad opustil Belgii. Nesporná skutečnost, že před dalším prodejem paliva došlo k jeho novému smíchání, podle mého názoru vyjadřuje úmysl společnosti Shell zbavit se tohoto paliva, přičemž nové smíchání samo o sobě představuje jeho využití, řečeno jinak: společnost Shell se tohoto výrobku zbavila. Jinak by byl Soudní dvůr vystaven riziku, že bude odpovídat na hypotetické otázky, které jsou podle ustálené judikatury nepřipustné.

26. Skutečnost, že znečištěné palivo bylo „off-spec“, pokud jde o zvláštní charakteristiky uvedené ve smlouvě uzavřené mezi společnostmi Shell a Carens, není relevantní při určení toho, zda toto palivo představuje odpad podle závazného unijního práva o odpadech, jež má veřejnoprávní povahu a nezávisí na vůli smluvních stran. Na tomto místě je třeba připomenout, že dotčená směs paliva obsahuje ULSD a MTBE. Při zacházení s motorovou naftou je třeba vždy počítat s rizikem ohrožení způsobeným únikem do životního prostředí a s rizikem v oblasti požární ochrany. MTBE jako takový je chemická látka, která má v případě kontaktu potenciálně škodlivé účinky na lidské zdraví¹¹. Tato rizika jsou zřejmá v situaci, kdy přesné složení směsi vzniklo v důsledku neúmyslného znečištění a přesný charakter této směsi musí být zjištěn na základě následné analýzy.

27. Poznamenejme rovněž, že podle předkládacího rozhodnutí je nesporné, že společnost Shell i) souhlasila s tím, že společnost Carens vrátí směs paliva, ii) souhlasila s přepravou směsi paliva zpět do Nizozemska a iii) v Nizozemsku ji nechala zamíchat do nové směsi za účelem jejího prodeje jako palivo. Domnívám se, že žádná další diskuse o tom, co společnost Shell mohla udělat, když se dozvěděla o znečištění paliva, nebo co by udělala za jiných okolností, není pro řešení projednávaných právních otázek relevantní.

B – Použití pojmu „odpad“ v kontextu relevantních skutkových okolností

28. Jádrem projednávané věci spočívá v určení, zda znečištěná látka představuje „odpad“, ale pro vyřešení tohoto sporu je zásadní rovněž výklad pojmů „původce“ a „odstraňování“.

11 — Písemný dotaz E-3582/01 od U. Sandbæk (EDD) Komisi a odpověď M. Wallström (Úř. věst. 172 E, s. 92).

29. Pojem „původce“ je definován v čl. 1 písm. b) směrnice 2006/12 jako „kdekoli, jehož činností vzniká odpad (prvotní původce), nebo kdekoli, kdo provádí předzpracování, směšování nebo jiné činnosti, jejichž výsledkem je změna charakteru nebo složení odpadů“. Pojem „odstraňování“ je definován v čl. 1 odst. 1 písm. e) jako „kterýkoli z postupů uvedených v příloze II A“. Tato ustanovení mají být vykládána s ohledem na ustálenou judikaturu týkající se pojmu „odpad“, to znamená, že primárně je třeba dovodit z chování držitele, zda má, či nemá v úmyslu se dotčených látek zbavit¹².

30. Skutečnost, že látku lze poskytnout k novému využití za účelem hospodářského zisku nevyklučuje, že se jedná o odpad¹³, ani skutečnost, že je tato látka součástí výrobního procesu, nebrání tomu, aby byla považována za odpad¹⁴.

31. Tvrzení společnosti Shell založené na tom, že znečištěná směs mohla být bez jakéhokoliv dalšího zpracování údajně dále prodána jako palivo, je tedy nesprávné. Generální advokát Jacobs ve stanovisku ve věci C-9/00, *Palin Granit*, uvedl, že složení látky není obecně určující pro rozhodnutí, zda se jedná, či nejedná o odpad. Avšak může být rozhodující pro určení, zda se jedná o nebezpečný odpad, a může sloužit jako indikátor toho, že existuje úmysl nebo povinnost zbavit se této látky¹⁵.

32. Rozsah pojmu „odpad“ tudíž závisí na výkladu pojmu „zbavit se“¹⁶. Kromě toho z judikatury jasně vyplývá, že pojem „zbavit se“ musí být vykládán způsobem zohledňujícím cíle směrnice 2006/12, kterými jsou ochrana lidského zdraví a ochrana životního prostředí, jakož i cíle politiky životního prostředí EU, aniž je kladen nepatřičný důraz na dopad na obchod, jak tvrdila společnost Shell. Tato politika je zaměřena na vysokou úroveň ochrany životního prostředí a založena na zásadách prevence a obezřetnosti. Při náležitém zohlednění cílů směrnice 2006/12 a čl. 191 odst. 2 SFEU nemůže být pojem „odpad“ vykládán restriktivně¹⁷.

33. Podle judikatury Soudního dvora zahrnuje pojem „zbavit se“ odstranění i využití látky nebo předmětu¹⁸.

34. Určité okolnosti mohou představovat důkaz o existenci jednání, úmyslu nebo povinnosti zbavit se látky nebo předmětu ve smyslu čl. 1 odst. 1 směrnice 2006/12. Tak je tomu zejména v případě, že použitá látka je zbytkem z výroby, tedy produktem, o nějž jako takový nebylo usilováno¹⁹. Soudní dvůr tak shledal, že vytěžené úlomky z žulového lomu, které nejsou produktem, o jehož získání těžitel především usiloval, v zásadě představují odpad²⁰. To platí i přesto, že neexistuje rozdíl ve fyzické kvalitě nebo v minerálním složení základního kamene, vytěžených úlomků a kamene vytěženého pro obchodní využití²¹.

35. Soudní dvůr na druhou stranu rovněž shledal, že výrobek, materiál nebo surovina, jež vznikají v rámci procesu výroby nebo těžby, který není určen především k jejich výrobě, může představovat nikoliv zbytek z výroby, ale vedlejší produkt, jehož se podnik nepřeje zbavit, ale který chce v rámci pozdějšího procesu využít nebo uvést na trh za hospodářsky výhodných podmínek bez předchozího

12 — Rozsudek ze dne 18. dubna 2002, *Palin Granit a Vehmassalon kansanterveystyön kuntayhtymän hallitus* (C-9/00, Recueil, s. I-3533, bod 22 a citovaná judikatura).

13 — Rozsudky ze dne 28. března 1990, *Vessoso a Zaneti* (spojené věci C-206/88 a C-207/88, Recueil, s. I-1464, bod 9), a ze dne 25. června 1997, *Tombesi* (spojené věci C-304/94, C-330/94, C-342/94 a C-224/95, Recueil, s. I-3561, bod 47).

14 — Rozsudek ze dne 18. prosince 1997, *Inter-Environnement Wallonie* (C-129/9, Recueil, s. I-7411, bod 32).

15 — V bodech 45 a 46 stanoviska předneseného k výše uvedenému rozsudku.

16 — Viz výše uvedený rozsudek *Inter-Environnement Wallonie*, bod 26.

17 — Rozsudek Soudního dvora ze dne 7. září 2004, *Van de Walle* (C-1/03, Sb. rozh. s. I-07613, bod 45). Jak bylo uvedeno výše, na projednávanou věc se z časového hlediska použije čl. 179 odst. 2 Smlouvy o ES.

18 — Viz výše uvedený rozsudek, *Inter-Environnement Wallonie*, bod 27.

19 — Viz výše uvedený rozsudek, *Commune de Mesquer*, bod 41 a citovaná judikatura.

20 — Viz výše uvedený rozsudek, *Palin Granit*, bod 29.

21 — Viz stanovisko generálního advokáta Jacobse přednesené ve věci *Palin Granit*, body 44 a 45.

procesu zpracování²². Nicméně s ohledem na povinnost vykládat pojem „odpad“ extenzivně, aby byly omezeny neprospěšné a škodlivé vlivy, omezil Soudní dvůr použití argumentace týkající se vedlejších produktů na situace, v nichž opětovné použití výrobku, materiálu nebo suroviny bez předchozího procesu zpracování a v rámci probíhajícího výrobního procesu není pouze případnou možností, ale je jistou skutečností²³.

36. Vzhledem k tomu, že ke znečištění došlo náhodou, na skutkové okolnosti dotčené ve věci v původním řízení se zjevně nevztahuje výjimka týkající se vedlejších produktů. Judikatura Soudního dvora je jednoznačná. Z pojmu „odpad“ nejsou vyloučeny látky a předměty, které lze způsobem šetrným k životnímu prostředí využít jako palivo²⁴. Není relevantní, že látku lze po úpravách opětovně použít²⁵.

37. Domnívám se, že se zásilka sestávající z ULSD, jenž byl neúmyslně smíchán s MTBE, v důsledku čehož má nižší bod vzplanutí, než je povoleno pro motorovou naftu prodávanou u čerpacích stanic, stává odpadem ve smyslu čl. 1 odst. 1 písm. a) směrnice 2006/12 v okamžiku znečištění a zůstává jím až do využití této zásilky smísením nebo do její nové klasifikace pro obchodní účely způsobem, který je objektivně ověřitelný. V projednávané věci se tudíž jednalo o převoz odpadu. Situace by byla jiná pouze v případě, že by se dotyčná směs paliva stala předmětem využití prostřednictvím smísení nebo prodeje třetí osobě na základě dokumentace uvádějící její přesné složení, a to ještě před jejím opětovným naložením v Belgii²⁶.

38. Jelikož se uvedená směs stala „odpadem“ v okamžiku znečištění, byla společnost Shell „původcem“ odpadu podle čl. 1 odst. 1 písm. b) směrnice 2006/12, jakož i „držitelem“ odpadu podle čl. 1 odst. 1 písm. c) téže směrnice. Odpadem byla tato směs i v Belgii, kde se společnost Carens stala jejím držitelem podle čl. 1 odst. 1 písm. c) a vzhledem k tomu, že měla povinnost zbavit se znečištěné směsi a že neměla povolení tuto směs skladovat, zbavila se jí tak, že ji vrátila obžalované.

39. Když společnost Shell převzala palivo zpět, stala se opět držitelem ve smyslu čl. 1 odst. 1 písm. c) směrnice 2006/12, a to jako „původce“ a jako právnická osoba, která má palivo ve svém držení. Povinnost zbavit se tohoto paliva pak tato společnost měla až do okamžiku jeho nového smíchání v Nizozemsku, jež představovalo využití, kterým se tohoto odpadu zbavila. Jinými slovy, znečištěná směs zůstala odpadem po celou dobu této přepravy, jelikož proces využití společnost Shell neuskutečnila před zahájením přepravy zpět do Nizozemska.

40. Na závěr bych chtěl zdůraznit, že pouhé nevyhovění smluvně sjednaným zvláštním charakteristikám samo o sobě neznamená, že látka nebo výrobek musí být považovány za odpad. Pokud obchodník dodává do restaurací mleté maso, které je směsí hovězího a koňského masa, namísto dohodnutého čistého hovězího masa, může být na základě smlouvy povinen přijmout zpět tuto dodávku, aniž se uvedená dodávka tímto stane odpadem. Vznikl-li však výrobek v důsledku náhodného znečištění hovězího masa koňským masem během zpracování mletého masa, má povinnost zbavit se tohoto mletého masa a po zjištění jeho přesných charakteristik toto mleté maso buď odstranit, nebo ho překlasifikovat pro obchodní účely, například jako krmivo pro norky nebo jako směs hovězího

22 — Viz výše uvedený rozsudek, Commune de Mesquer, bod 42 a citovaná judikatura.

23 — Viz výše uvedený rozsudek, Commune de Mesquer, bod 44 a citovaná judikatura.

24 — Rozsudek ze dne 15. června 2000, ARCO Chemie Nederland Ltd (spojené věci C-418/97 a C-419/97, Recueil, s. I-4475, bod 65).

25 — Viz výše uvedený rozsudek, Commune de Mesquer, bod 40 a citovaná judikatura.

26 — Viz obsáhlé shrnutí právní úpravy týkající se toho, kdy látka přestává být odpadem, v bodech 76 až 79 stanoviska generální advokátky Kokott ze dne 13. prosince 2012 ve věci Lapin luonnonsuojelupiiri (C-358/11). Soudní dvůr vydal rozsudek dne 7. března 2013. Uvedená věc se týká směrnice 2008/98, konkrétně v bodech 53 až 60, otázky, kdy látka přestává být odpadem ve smyslu článku 6 směrnice 2008/98, neboť se stala předmětem některého ze způsobů využití.

a koňského mletého masa určeného k lidské spotřebě, pokud splňuje příslušné požadavky stanovené předpisy pro potraviny²⁷. Obecně, neúmyslně vyrobená směs představuje *prima facie* odpad, pokud užití, ke kterému je určena, není bezpečné a její složení není známé. To platí pro výrobky, jako jsou potraviny nebo paliva, jejichž vlastnosti jsou významné pro lidské zdraví a životní prostředí²⁸.

41. Toto mleté maso by tak v období od znečištění do jeho odstranění nebo využití prostřednictvím překlasifikování představovalo „odpad“ podle unijních předpisů týkajících se odpadu, konkrétně výrobek neodpovídající normě, znečištěný v důsledku nehody²⁹.

42. Odpověď, kterou navrhuji, tudíž nevede k nadměrnému narušení běžného obchodního styku na rozdíl od argumentů, které na jednání uvedla společnost Shell, ale klade důraz na náležitou péči, kterou lze očekávat od řádného obchodníka, konkrétně, že každý výrobek znečištěný v důsledku nehody bude považován za odpad.

V – Závěry

43. S přihlédnutím k předchozím úvahám navrhuji Soudnímu dvoru, aby na žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podanou Rechtbank te Rotterdam odpověděl takto:

„Zásilka sestávající z paliva, kterou prodávající převezme zpět a zpracuje smísením za účelem opětovného uvedení na trh z důvodu, že toto palivo bylo neúmyslně smíšeno s jinou látkou, a v důsledku toho již nesplňovalo bezpečnostní požadavky, takže kupující tuto zásilku podle povolení orgánu ochrany životního prostředí nesměl skladovat, musí být považována za odpad podle čl. 2 písm. a) nařízení [...] č. 259/93 [...] od okamžiku neúmyslného znečištění do jejího využití prostřednictvím smísení.“

27 — K analýze okolností, kdy lze maso a kosti považovat za odpad, viz rozsudek ze dne 1. března 2007, KVZ retec GmbH (C-176/05, Sb. rozh. s. I-1721).

28 — Viz například směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/70/ES ze dne 13. října 1998 o jakosti benzínu a motorové nafty a o změně směrnice Rady 93/12/EHS (Úř. věst. L 350, s. 58; Zvl. vyd. 13/23, s. 182), ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/30/ES ze dne 23. dubna 2009, kterou se mění směrnice 98/70/ES, pokud jde o specifikaci benzínu, motorové nafty a plynových olejů, zavedení mechanismu pro sledování a snížení emisí skleníkových plynů, a směrnice Rady 1999/32/ES, pokud jde o specifikaci paliva používaného plavidly vnitrozemské plavby, a kterou se ruší směrnice 93/12/EHS (Úř. věst. L 140, s. 88).

29 — Viz příloha I směrnice 2006/12, kategorie Q2 a Q4.